

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Odbor za razvoj

ZAČASNO
0000/2006(INI)

18.8.2006

OSNUTEK POROČILA

o strateškem partnerstvu med EU in Južno Afriko
(0000/2006(INI))

Odbor za razvoj

Poročevalka: Luisa Morgantini

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA **Error! Bookmark not defined.**

EXPLANATORY STATEMENT.....**Error! Bookmark not defined.**

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o strateškem partnerstvu med EU in Južno Afriko (0000/2006(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju sporočila Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu z naslovom "Strateškemu partnerstvu EU - Južna Afrika naproti" (KOM(2006)0347) z dne 28. junija 2006,
- ob upoštevanju sporočila Komisije Svetu in predstavnikom vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, da bi usmerili Komisijo pri reviziji Sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Republiko Južno Afriko na drugi strani z dne 28. junija 2006 (KOM(2006)0348),
- ob upoštevanju Sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Republiko Južno Afriko na drugi strani (TDCA), podpisanega oktobra 1999, ki se je začasno in delno uporabljal od januarja 2000 dalje in je začel v celoti veljati 1. maja 2004,
- ob upoštevanju Sporazuma o partnerstvu med skupino afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP) ter Evropsko skupnostjo, podpisanega 23. junija 2000 v Cotonouju (Sporazum iz Cotonouja)¹,
- ob upoštevanju poročila projekta tisočletja Združenih narodov: "Naložba v razvoj: praktični načrt za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja", ob upoštevanju skupne izjave Sveta, predstavnikov vlad držav članic, ki se sestajajo v okviru Sveta, Evropskega parlamenta in Komisije o razvojni politiki Evropske unije z naslovom: "Evropsko soglasje"²,
- ob upoštevanju svoje resolucije o razvojni strategiji za Afriko, sprejete 17. novembra 2005³, ter resolucije o partnerstvu EU in Karibov za rast, stabilnost in razvoj, sprejete 6. julija 2006⁴,
- ob upoštevanju člena 45 svojega poslovnika,
- ob upoštevanju poročila Odbora za razvoj (A6-0000/2006),

¹ Sporazum o partnerstvu med skupino afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP) na eni strani in Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na drugi strani, podpisan v Cotonouju 23. junija 2000 (UL L 317, 15.12.2000, str. 3).

² UL C 46, 24. februar 2006, str. 1.

³ Sprejeta besedila, P6_TA(2005)0445.

⁴ Sprejeta besedila, P6_TA(2006)0304.

- A. ker je Južna Afrika največja politična sila v podsaharski Afriki, ki na ravni Afrike deluje zlasti v okviru Afriške unije in Novega partnerstva za razvoj Afrike (NEPAD), na regionalni ravni v okviru Afriške in Južnoafriške razvojne skupnosti (SADC) ter je pomemben akter na svetovni ravni, tudi v mednarodnih trgovinskih pogajanjih,
- B. ker je Južna Afrika daleč najmočnejše gospodarstvo v podsaharski Afriki in v državah AKP,
- C. ker so se iz obdobja apartheida ohranile razlike v prihodkih in večino belega prebivalstva živi v pogojih, primerljivih z zahodnoevropskimi standardi, medtem ko večina temnopoltih prebivalcev živi v pogojih, primerljivih s tistimi v najmanj razvitih državah, kjer skoraj polovica prebivalstva živi pod pragom revščine,
- D. ker je bila leta 2004 sprejeta strategija za gospodarsko udejstvovanje temnopoltega prebivalstva (BEE), katere cilj je odpraviti neenakosti iz obdobja apartheida s povečanjem udeležbe prikrajšanega prebivalstva v gospodarstvu,
- E. ker je stopnja brezposelnosti v Južni Afriki zelo visoka, saj uradno presega 30 %, neuradno pa je ocenjena na približno 40 %,
- F. ker je južnoafriška vlada določila cilje svoje makroekonomske politike v pobudi za pospešeno in skupno rast Južne Afrike (ASGISA) s katero želi povečati gospodarsko rast na 6 % ter prepoloviti brezposelnost in revščino do leta 2014,
- G. ker ima Južna Afrika največje število okuženih z virusom HIV na svetu – leta 2005 je zaradi AIDS-a umrlo 320 000 ljudi, pri čemer pandemija AIDS-a ni le humanitarna tragedija, temveč negativno vpliva tudi na gospodarstvo Južne Afrike,
- H. ker je Južna Afrika gibalo gospodarstva celotne podsaharske Afrike in ker lahko gospodarski razvoj v Južni Afriki vpliva na zmanjšanje revščine in na uresničitev razvojnih ciljev tisočletja (RCT) na regionalni ravni,
- I. ker je EU najpomembnejši trgovinski partner Južne Afrike, medtem ko je za EU trgovanje z Južno Afriko srednjega pomena,
- J. ker je Južna Afrika kvalificirana članica sporazuma iz Cotonouja, ki ni upravičena do nevezajernih trgovinskih olajšav in do financiranja iz Evropskega razvojnega sklada, vendar je vključena v politično sodelovanje in v institucije AKP-EU,
- K. ker je EU daleč najpomembnejši donator za Južno Afriko, saj zagotavlja 70 % vseh sredstev donatorjev, ki znašajo približno 1,3 % nacionalnega proračuna,
- L. ker so gospodarski in trgovinski odnosi ter sodelovanje na političnem, socialnem, kulturnem, okoljskem, zdravstvenem in drugih področjih zajeti v Sporazumu o trgovini, razvoju in sodelovanju med EU in Južno Afriko, katerega cilj je ustvariti območja proste trgovine z asimetričnim časovnim razporedom in zaščito občutljivih sektorjev,

- M. ker je Komisija predlagala novo strateško partnerstvo med EU in Južno Afriko s tremi glavnimi cilji, tj. oblikovanje enotnega, skladnega in jasnega okvira, ki bi pokrival vsa področja sodelovanja, prehod s političnega dialoga na strateško politično sodelovanje in okrepitev obstoječega sodelovanja z revidiranim Sporazumom o trgovini, razvoju in sodelovanju,
- N. ker je Sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju omogočil EU, da je zapolnila vrzel v trgovinski bilanci Južne Afrike, in je, v zvezi s tarifnimi prilagoditvami, bolj obremenil Južno Afriko kot EU, zaradi česar ima EU od trenutnega Sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju več koristi kot Južna Afrika,
- O. ker vstopanje kmetijskih in visokotehnoloških proizvodov EU, kot so farmacevtski izdelki, stroji in vozila, na južnoafriško tržišče negativno vpliva na kmetijski sektor in na razvoj južnoafriške strateške proizvodnje z dodano vrednostjo,
- P. ker je Južna Afrika že sprejela precejšnje obveznosti v okviru Splošnega sporazuma o trgovini s storitvami (GATS) na področju storitev in se srečuje z velikimi omejitvami pri doseganju sprejemljivih ravni dostopa in splošnih storitev,
- Q. ker namerava Komisija revidirati Sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju zlasti z vključitvijo dodatnih določb o liberalizaciji trgovine in zavezujočimi obveznostmi za storitve, naložbe, javna naročila, intelektualno lastnino, konkurenco, standardizacijo, carine in pravila o poreklu,
- R. ker bi zlasti vključitev naložb in javnih naročil povzročila težave Južni Afriki in še bolj drugim državam, ki so del Južnoafriške carinske unije (SACU), saj je ravno ta problematika pripomogla k neuspehu prostotrgovinskih pogajanj med SACU in ZDA,
- S. ker Komisija predlaga tudi, da se Sporazumom o trgovini, razvoju in sodelovanju uskladi z revidiranim sporazumom iz Cotonouja glede širjenja orožja za množično uničevanje, boja proti terorizmu, boja proti nekaznovanju in preprečevanja delovanja najemniških vojsk,
- T. ker namerava Komisija 14. novembra 2006 Skupnemu svetu za sodelovanje med EU in Južno Afriko predlagati osnutek delovnega načrta EU-Južna Afrika o izvajanju strateškega partnerstva,
1. pozdravlja pristop Komisije, ki namerava sprejeti ukrepe za strateško partnerstvo med EU in Južno Afriko in predlagati skladen dolgoročen okvir sodelovanja;
 2. poudarja, da bi morali s strateškim partnerstvom zagotoviti enoten okvir, v sklopu katerega bi lahko izboljšali obstoječe instrumente sodelovanja v prid južnoafriškega prebivalstva in gospodarstva;
 3. poudarja, da bi moral biti glavni cilj delovnega načrta zmanjšanje revščine v skladu s sporazumom iz Cotonouja in za uresničevanje RCT, ter upošteva vpliv strateškega partnerstva na države v regiji in na pogajanja o sporazumih o gospodarskem partnerstvu;

4. pozdravlja nov pristop, ki predvideva prehod s političnega dialoga na strateško politično sodelovanje in skupne cilje glede regionalnih, afriških in svetovnih vprašanj ob upoštevanju dejstva, da ima lahko Južna Afrika pomembno vlogo kot predstavnica držav podsaharske Afrike v mednarodnih forumih, npr. v STO in ZN;
5. poziva Komisijo, naj upošteva dejstvo, da je Južna Afrika v sklopu mednarodnih povezav ustvarila pomembne politične in trgovinske vezi z azijskimi državami in državami Latinske Amerike ter z razvitimi državami;
6. poudarja, da je treba v delovnem načrtu upoštevati gospodarske razlike med EU in Južno Afriko, zlasti na področju trgovine;
7. poziva Komisijo, naj ne vztraja pri vključitvi elementov v revidiran Sporazumu o trgovini, razvoju in sodelovanju, ki bi ovirali južnoafriški gospodarski razvoj ali boj za zmanjšanje revščine, naj ne vztraja pri dodatnem sodelovanju zasebnega sektorja pri zagotavljanju osnovnih storitev in naj ne ponovi napak, ki so povzročile neuspeh prostotrgovinskih pogajanj, v katerih so ZDA skušale vsiliti nesprejemljive pogoje državam Južnoafriške carinske unije;
8. predlaga, da se s proračunom EU zagotovi sredstva, da se olajša zahteven proces integracije trgovine v južnoafriški regiji,
9. predlaga, da se v delovni načrt in proračun EU vključi podpora za dobro južnoafriško strategijo varnosti preskrbe z energijo ob upoštevanju podnebnih sprememb ter njihovega socialnega in okoljskega vpliva na revne v Južni Afriki, pri čemer se regija osredotoči na razvoj obnovljivih virov energije;
10. poudarja, da mora biti delovni načrt participativen in zajemati več zainteresiranih strani ter biti osredotočen na podporo prednostnim nalogam Južne Afrike, vključno z vladnimi ukrepi za oživitev gospodarstva in bojem proti gospodarskim razlikam v skladu s pobudo za pospešeno in skupno rast Južne Afrike in strategijo za gospodarsko udejstvovanje temnopoltega prebivalstva;
11. predlaga, naj se nameni prednost tistim prošnjam Južne Afrike za tehnično pomoč, ki so osredotočene na doseganje razvojnih ciljev države in obenem prispevajo k družbenemu in gospodarskemu razvoju regije;
12. vztraja, da mora biti razvojna pomoč dodeljena lokalno ter da se lahko zunanje strokovnjake zaposli in blago uvaža samo, ko v regiji ni na razpolago primerljivega znanja ali blaga;
13. poziva Komisijo, naj stalno ohranja dialog z južnoafriško vlado in naj vključi Parlament, lokalne vlade in civilno družbo v razpravo o strateškem partnerstvu, delovnem načrtu in njegovem kasnejšem izvajanju;
14. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, vladam in

parlamentom držav članic EU ter nacionalni vladi in državnemu zboru Republike Južne Afrike.

OBRAZLOŽITEV

Po desetletjih nadvlade bele manjšine v okviru apartheid-a so v Južni Afriki aprila 1994 potekale prve večrasne splošne volitve. S prehodom z nadvlade bele manjšine na demokracijo je Južna Afrika postala enakopravna članica mednarodne skupnosti.

Mednarodni odnosi

Južna Afrika je največja politična sila in ima najmočnejše gospodarstvo v podsaharski Afriki. Gospodarstvo Južne Afrike predstavlja 50 % BDP podsaharske Afrike in 75 % BDP 14 držav Razvojne skupnosti južne Afrike (SADC).

Na kontinentalni ravni velja Južna Afrika, in zlasti predsednik Mbeki osebno, za gonilno silo, ki pospešuje afriški razvoj. Ta država je imela pomembno vlogo pri oblikovanju Afriške unije. Predsednik Mbeki je tesno povezan Novim partnerstvom za razvoj Afrike (NEPAD). Poleg tega si vidno prizadeva za mir v afriških državah in regijah v konfliktih.

Na regionalni ravni je Južna Afrika članica, ki dominira 14 državam Razvojne skupnosti južne Afrike (SADC) in Južnoafriški carinski uniji (SACU – skupaj z državami BLNS, tj. Bocvano, Lesotom, Namibijo in Svazijem).

Na svetovni ravni je Južna Afrika splošno priznana kot predstavnica podsaharskih držav in ena od predstavnic držav v razvoju. Svojo vlogo opravlja zlasti v okviru trgovinskih pogajanj STO. Aprila 2005 je imela vodilno vlogo pri ustanavljanju Novega strateškega partnerstva med Azijo in Afriko. Vedno večji mednarodni pomen Južne Afrike je poudarjen s članstvom v dveh "skupinah dvajsetih": G-20, ki je bila ustanovljena pred srečanjem STO v Cancunu in, ki sedaj šteje 21 držav v razvoju, ter G-20 finančnih ministrov in guvernerjev centralnih bank, ki je bila ustanovljena leta 1999, da bi združila pomembna industrializirana gospodarstva in gospodarstva v razvoju v razpravi o ključnih vprašanjih svetovnega gospodarstva.

Notranja politika

Politiko Južne Afrike je od prvih svobodnih volitev leta 1994 naprej vodil Afriški nacionalni kongres (ANC) ter na ravni osebnosti predsednika Nelson Mandela in Thabo Mbeki. Delež volivcev ANC se je na državnih volitvah leta 2004 povečal na 69,7 %, medtem ko ima danes ANC v državni skupščini 293 od 400 sedežev. Na drugem mestu je demokratska zveza s 47 sedeži. ANC je svoj vodilni položaj potrdil na lokalnih volitvah leta 2006, ko je prejel 66,3 % od vseh glasov na državni ravni.

Kljub široki podpori ANC na volitvah sta južnoafriška vlada in zlasti predsednik Mbeki deležna kritik zaradi številnih problematik v državi, kot so odprava brezposelnosti, kriminala in virusa HIV/AIDS.

V Južni Afriki je z virusom HIV okuženih 5,5 milijonov ljudi, kar je največ na svetu. Leta 2005 je zaradi bolezni AIDS umrlo 320 000 ljudi, medtem ko je okuženo 18,8 % celotnega prebivalstva. Pandemija AIDS ni le humanitarna tragedija, ker ogroža tudi gospodarstvo Južne Afrike, saj je zaradi nje življenjska doba Južnoafričanov zmanjšana na 45,7 let. Čeprav je predsednik Mbeki s svojimi izjavami o virusu HIV/AIDS povzročil zmešnjavo, je

južnoafriška vlada začela proaktivno uporabljati patentno pravo za generična antiretrovirusna zdravila v okviru sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (TRIPs) ter uvedla sistemske spremembe v državnem zdravstvenem sistemu.

Gospodarska politika

Stopnja brezposelnosti v Južni Afriki je zelo visoka (nad 40 %) in skupaj z virusom HIV/AIDS povzroča družbeno nestabilnost, ki se med drugim kaže v izredno visoki stopnji kriminala. Južna Afrika je država z najvišjo stopnjo umorov in posilstev na svetu, kar negativno vpliva na podobo države in neposredne tuje naložbe.

Južni Afriki še vedno ni povsem uspelo odpraviti negativnih posledic na njeno gospodarstvo iz obdobja apartheida, ki je povzročilo predvsem izgubo čezmorskih tržišč, neučinkovitost državnih sektorjev in, kar je najhujše, ogromne razlike v dohodkih med manjšinskim belim in večinskim temnopoltim prebivalstvom. Iz tega razloga podatki o dohodkih na prebivalca (nad 5000 USD po tržnem menjalnem tečaju) niso realni. Razlika med dohodki prebivalcev je med največjimi na svetu, saj 20 % najrevnejšega prebivalstva prejme 3,3 % dohodka in 10 % najbogatejšega prebivalstva dobi 47,3 %. To pomeni, da večina belega prebivalstva živi pod pogoji, ki so primerljivi z zahodnoevropskimi standardi, medtem ko večina temnopoltega prebivalstva živi pod pogoji, primerljivimi z najmanj razvitimi državami. Skoraj polovica prebivalstva živi pod mejo revščine.

V zadnjih desetih letih se je večina makroekonomskih kazalcev razvijala uspešno. Leta 2005 se je BDP povečal za 4,9 %, proračunski primanjkljaj v letu 2005/2006 je 0,6 %, medtem ko inflacija ostaja v obsegu uradne ciljne stopnje od 3–6 % ali pod njo.

Južnoafriška vlada glavne gospodarske in družbene probleme rešuje v okviru t.i. strategije za gospodarsko udejstvovanje temnopoltega prebivalstva (BEE) za odpravo neenakosti iz obdobja apartheida z večjim vključevanjem prikrajsanega prebivalstva v gospodarstvo, ter v okviru pobude za pospešeno in skupno rast Južne Afrike (ASGISA), katere cilj je povečanje gospodarske rasti na 6 % ter prepoloviti brezposelnost in revščino do leta 2014. Skupna pobuda za pridobivanje prednostnih kvalifikacij (Joint Initiative for Priority Skills Acquisition) se ukvarja s pomanjkanjem kvalificirane delovne sile v ključnih gospodarskih sektorjih.

Zunanji gospodarski odnosi

Južna Afrika ima ugled gospodarske gonilne sile celotne podsaharske Afrike. Razvoj v Južni Afriki lahko vpliva na zmanjševanje revščine in doseganje razvojnih ciljev tisočletja na regionalni ravni.

Evropska unija je najpomembnejši trgovinski partner Južne Afrike. V prvih sedmih mesecih leta 2005 je 42,9 % celotnega uvoza Južne Afrike izviralo iz EU in 37,6 % njenega celotnega izvoza je bilo namenjeno v EU. Leta 2005 so uvoženi izdelki iz Južne Afrike predstavljali zgolj 1,4 % delež na trgu EU, medtem ko je bilo v Južno Afriko izvoženo 1,7 % vseh izvoznih izdelkov EU.

Zunanji gospodarski odnosi Južne Afrike potekajo v okviru kompleksne strukture: članstvo v

STO, dvostranski Sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju z EU, članica skupine držav AKP kot podpisnica sporazuma iz Cotonouja, vendar ni upravičena do nevzajemnih trgovinskih preferencialov in ne prejema sredstev iz Evropskega razvojnega sklada. Država se vključuje v politično sodelovanje in institucije AKP-EU ter Južnoafričani lahko sodelujejo v postopkih za izbiro javnih naročil v okviru Evropskega razvojnega sklada v vseh državah AKP. Južna Afrika sodeluje pri pogajanjih v okviru sporazuma o gospodarskem partnerstvu s skupino "SADC-minus", ki je vključena v carinsko unijo s štirimi državami BLNS. Vendar pa Južna Afrika z EU ne bo sklenila sporazuma o gospodarskem partnerstvu za razvoj, temveč bodo njeni trgovinski odnosi z EU še naprej potekali v okviru STRS.

Prekrivanje sedanjih procesov regionalnega vključevanja znotraj južnoafriške regije (Južnoafriška razvojna skupnost (SADC), Južnoafriška carinska unija (SACU), Skupni trg za Vzhodno in Južno Afriko) s pogajanja v okviru sporazumov o gospodarskem partnerstvu bi le zapletlo regionalno trgovinsko vključevanje regije.

Sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju

Sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju, ki je bil v celoti sprejet 1. maja 2004, bo po prehodnem obdobju 10 let (za izdelke, ki jih EU uvozi iz Južne Afrike) in 12 let (za izdelke, ki jih Južna Afrika uvozi iz EU) prešel v območje proste trgovine in zajemal okrog 90 % dvostranske trgovine. V sporazumu je predviden tudi redni politični dialog.

Sporazum vključuje tudi zagotovitev trajne finančne pomoči EU v okviru Evropskega programa za obnovo in razvoj v višini okrog 130 milijonov EUR na leto. Evropska unija (in njene države članice) je zdaleč najpomembnejša posojilodajalka Južne Afrike, saj ji zagotavlja okoli 70 % vseh prejetih donatorskih sredstev, ki znašajo okoli 1,3 % vladnega proračuna.

Druga področja gospodarskega in trgovinskega sodelovanja so med drugim pravila o kumulaciji porekla, sodelovanje med carinskimi službami, konkurenčna politika, javna pomoč, varstvo pravic intelektualne lastnine, javna naročila, standardizacija, liberalizacija na področju storitev, statistika, promet, pospeševanje trgovinske izmenjave. Sodelovanje je predvideno tudi na področju industrije, spodbujanja naložb, telekomunikacij, informacijske družbe, energije, rudarstva, turizma, kmetijstva, ribištva, potrošniške politike in (finančnih) storitev.

Obstajata tudi dva ločena dvostranska sporazuma o znanosti in tehnologiji ter o vinu in žganih pijačah.

Vpliv sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju

Sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju je omogočil zmanjšanje razkoraka v trgovinski bilanci med EU in Južno Afriko. Vgrajena neuravnoteženost tega sporazuma ima večstranske rezultate, saj je neuravnotežen v korist EU, pri čemer tarifne spremembe EU zadevajo le 25 % izmenjanega blaga s tehtano povprečno tarifo, ki ne presega 2,7 %. Južnoafriške tarifne spremembe zadevajo 40 % izmenjanega blaga s tehtano povprečno tarifo 10%. Glede tarifnih prilagoditev v okviru sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju je trenutno bolj obremenjena Južna Afrika, kar močno vpliva na zmožnost države za zbiranje prihodkov in s

tem na njene investicijske zmožnosti v socialnem sektorju in na področju zdravstva.

Stališče EU do kmetijstva in drugih občutljivih sektorjev Južne Afrike ter regionalnega razvoja je precej agresivno in se bo le še okrepilo glede na to, da so bila večstranska pogajanja v okviru kroga iz Dohe prekinjena, kar pa lahko ogrozi dosedanja prizadevanja na regionalni ravni za doseganje razvojnih ciljev tisočletja.

Sektorji visoke tehnologije v Južni Afriki so pod čedalje večjim pritiskom zaradi uvoznih izdelkov iz EU, ki imajo primerjalno prednost, kar lahko povzroča težave za rastoče inovativne sektorje v Južni Afriki (farmacevtska in strojna industrija ter industrija transportnih vozil) in ogrozi regionalni razvoj strateških sektorjev, ki lahko na regionalni ravni prispevajo k izboljšanju standardov in doseganju razvojnih ciljev tisočletja.

Obdobje izvajanja znižanja tarif iz sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju (ki je preneseno na konec prehoda) je povezano z obdobjem izvajanja območja proste trgovine skupnosti SADC. Liberalizacija trgovine med članicami SADC na eni strani ter liberalizacija trgovine med Južno Afriko in EU na drugi poteka istočasno, zato bo težje preučiti vpliv območja proste trgovine SADC in sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju. Sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju mora podpirati vključevanje skupnosti SADC, pri tem pa ne sme ogroziti sposobnosti držav SADC, da si postavijo vprašanja o južnoafriškem procesu in ga vodijo.

Omejitve glede pravil o poreklu v zakonu o rasti in potencialu Afrike (Africa Growth and Opportunities Act) so manj stroge v primerjavi s tistimi iz sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju. Omejevalna pravila o poreklu v sporazumu o trgovini, razvoju in sodelovanju zmanjšujejo sposobnost južnoafriških držav za uporabo visokotehnološke zmogljivosti v Južni Afriki, s čimer bi se povečalo bogatenje njihovih proizvodov za izvoz v EU. Ohlapnejša pravila o poreklu lahko spodbujajo pozitivne obojestranske vezi med gospodarstvom Južne Afrike in južnoafriških držav.

Strateško partnerstvo in skupni akcijski načrt EU-Južna Afrika

Komisija je 28. junija 2006 predlagala strateško partnerstvo EU-Južna Afrika, ki se bo začelo izvajati s skupnim akcijskim načrtom, ki ga bo novembra 2006 predlagal Svet za sodelovanje EU-Južna Afrika.

Osnovna zamisel je vzpostavitev političnega dialoga, pri čemer Evropska unija in Južna Afrika določita skupna politična stališča o zadevah skupnega interesa, ki bi bil podlaga za oblikovanje skupnega ukrepa bodisi na regionalni ali svetovni ravni, t.j. skupnih ukrepov v Afriki (ohranjanje miru, posredovanje, Novo partnerstvo za afriški razvoj (NEPAD), Afriška unija itd.) ali na svetovni ravni, npr. v okviru Združenih narodov ali Svetovne trgovinske organizacije (migracije, okoljske zadeve, podnebne spremembe itd.). Na ravni južnoafriške regije so predlagani skupni ukrepi o pandemiji AIDSA, krizi v Zimbabveju in regionalnemu vključevanju.

Trenutno potekajo pogajanja o državni strategiji 2007–2013, ki mora biti usklajena z novo strategijo za Južno Afriko in sprejeta kot del skupnega akcijskega načrta.

Poglavitni element strategije je revizija sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju. Komisija med drugim predlaga, da se v sporazum vključijo naslednji elementi:

- upoštevanje razvojnih ciljev tisočletja;
- pravno zavezujoče obveznosti, da bo STRS v skladu s sporazumom iz Cotonouja (širjenje orožja za množično uničenje, boj proti terorizmu, boj proti nekaznovanju, podpiranje Mednarodnega kazenskega sodišča, preprečevanje dejavnosti najemniških vojsk);
- okrepljen politični dialog v skladu z revizijo sporazuma iz Cotonouja;
- nadaljnje določbe o liberalizaciji trgovine;
- zavezujoče obveznosti na področju storitev, naložbenih dejavnosti, javnih naročil, intelektualne lastnine, konkurence, standardizacije in ugotavljanja skladnosti, carine, pravil o poreklu;
- okrepitev določb na področjih, kot so pravosodje, svoboda in varnost, pranje denarja, prepovedane droge in migracije, socialne zadeve (zaposlovanje, enakost spolov v delovni zakonodaji), programi za izmenjavo mladih, kulturno sodelovanje.

Kratka ocena strateškega partnerstva in skupnega akcijskega načrta

Strateško partnerstvo ne upošteva pomembnega razvoja in družbenega vpliva, ki ga ima lahko prekrivanje revizije STRS in pogajanj o sporazumu o gospodarskem partnerstvu ne le na Južno Afriko, temveč zlasti na države BLNS in druge najmanj razvite države v regiji.

Za Južno Afriko je še posebej problematična vključitev v sporazum o trgovini, razvoju in sodelovanju obveznosti o »singapurskih vprašanjih«. Kljub pritisku EU Svetovna trgovinska organizacija že dolgo časa nasprotuje sporazumu o javnih naročilih in investicijah, kar je deloma razlog za zastoj pogajanj o prosti trgovini med državami SACU in Združenimi državami Amerike. Čeprav ima Južna Afrika v okviru pogajanj o teh vprašanjih boljši položaj v primerjavi z ostalimi državami SACU, morajo pogajanja potekati na podlagi politike, osnovane na dokazih.

Revizija sporazuma o trgovini, razvoju in sodelovanju ne sme zahtevati nadaljnjega sodelovanja zasebnega sektorja pri zagotavljanju osnovnih storitev. Južna Afrika je sprejela obsežne obveznosti na področju storitev v okviru Splošnega sporazuma o trgovini s storitvami (GATS) in se že sooča s strogimi omejitvami pri doseganju sprejemljivih ravni dostopa in univerzalnih storitev. Na področju investicij je Južna Afrika podpisala dvostranske investicijske pogodbe, ki številnim državam članicam EU že zagotavljajo zaščito. Rezultati spodbujanja javnih/zasebnih partnerstev na področju osnovnih storitev so bili različni in s pogosto negativnimi vplivi na revne v sektorjih, kot oskrba z vodo in javna higiena.

V okviru strateškega partnerstva je treba prednost nameniti prošnjam za tehnično pomoč na strateških področjih za uresničitev razvojnih ciljev države, ki lahko hkrati pripomorejo k družbenemu in gospodarskemu razvoju južnoafriške regije kot celote. Tehnične zmogljivosti Južne Afrike je treba podpreti z dodatnim razvijanjem zmogljivosti, nujenjem tehnične pomoči in sporazumi o vzajemnem priznavanju na področju varne hrane, sanitarnih in fitosanitarnih ukrepov. V zvezi s tem je treba predvideti tudi mehanizme za zagotovitev podpore izvozu sosednih držav znotraj južnoafriške regije.

Strateško partnerstvo ne predlaga zanesljive strategije za energetska varnost, ki bi upoštevala

podnebne spremembe ter njihov družbeni in okoljski vpliv na najrevnejše prebivalstvo Južne Afrike in drugih najmanj razvitih držav v regiji. Trajnostna strategija za energetska varnost, ki temelji na varstvu okolja in doseganju razvojnih ciljev tisočletja, mora spodbujati razvoj obnovljivih virov energije, kot so sončna energija, vetrna energija in biomasa, ter energetskih virov z majhnim vplivom na okolje, kot so male hidroelektrarne. Od teh pobud morajo imeti korist najrevnejši prebivalci, ki večinoma živijo v oddaljenih podeželskih delih regije. V podporo temu cilju je treba iz proračuna EU zagotoviti sredstva za omogočanje prehoda iz trenutne odvisnosti od ekstraktivnega sektorja k bolj trajnostni nacionalni in regionalni energetska strategiji.